Protokoll vid sammanträde med KSO- styrelsen

Datum: fredagen den 22 maj 2026. Tid 09.00 - 11.25

Närvarande

Beslutande

Nyköping: Tommy Jonsson (M)
Oskarshamn: Andreas Erlandsson (S) och Leif Axelsson (SD)
Varberg: David Sandrén (M), Jeanette Qvist (S) och Kent Norberg (S)
Östhammar: Lisa Norén (S) och Lennart Owenius (M).

Tjänstepersoner

Niclas Lundström, Oskarshamns kommun, Linn Vesslund, Varbergs kommun samt Kersti Ingermarsson och Eva Andersson, Östhammars kommun.

KSO- samordnare: Ted Lindquist.

Övriga närvarande: Vid sammanträdet genomförs ett externt föredrag med Lena Odeberg, Naturvårdsverket. Dessutom medverkar Jeanette Larsson, Varbergs kommun, Pontus Ericsson, Östhammars kommun samt Johan Palmqvist och Per Skyllberg; Nyköpings kommun för att lämna lägesrapporter om kommunernas förstudier om etablering av ny kärnkraft.

Dagordning

1. Mötesprotokoll KSO- styrelsen 2026-03-20.

Beslut

Protokollet anses mottaget.

---

2. Rapporter från medlemskommunerna och de lokala säkerhetsnämnderna.

Östhammars kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Forsmarksverket:

Lokala säkerhetsnämnden sammanträder i mitten av juni och nämnden har då ett öppet möte i Öregrund. Utöver sedvanliga kanaler har även affischering använts innan det öppna mötet. Vid mötet deltar företrädare för SSM, Forsmarksverket/Vattenfall, räddningstjänsten och Länsstyrelsen. På Forsmarksverket är det lugn drift.

Oskarshamns kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Oskarshamnsverket.

Säkerhetsnämnden har haft ett sammanträde den30/4. Mötet genomfördes på SKB AB:s Kapsellaboratorium i Oskarshamn. SKB Informerade om bolagets verksamhet. På OKG pågår en längre revision vid O3 med en tidigare avställning av reaktorn.

SSM deltog inte vid sammanträdet. Däremot lämnade länsstyrelsen information om en genomförd studie där allmänheten besvarade frågor om jodtabletter. Det visar sig att ungdomar har sämre koll på detta vad som gäller kring de utdelade jodtabletterna inom beredskapszonen. Vidare har nämnden lämnat information om verksamheten vid ett sammanträde med kommunfullmäktige i Västerviks kommun. Säkerhetsnämnden har två ledamöterna från Västerviks kommun.

Varbergs kommun och lokala säkerhetsnämnden vid Ringhalsverket.

Säkerhetsnämnden sammanträder denna dag på eftermiddagen. Framkommer att en incident på Ringhals i vintras och rörde högspänningsdelar kunde ha gått illa för arbetarna. I övrig pågår det revision vid Ringhalsverket. För Varbergs kommun tar frågor kopplade till Videberg krafts ansökan om ny kärnkraft mycket tid i anspråk. Det slutliga valet av leverantör när det gäller SMR- reaktorer förväntas i närtid.

Nyköpings kommun.

Av informationen framgår att kommunen har beviljats bidrag från Naturvårdsverket för att bedriva en förstudie kring ny kärnkraft.

Beslut

Kommunrapporterna anses mottagna.

---

3. Kärnkraftsprövningsutredningen.

Deluppdrag 4 Beredskap enligt kommittédirektivet (dir. 2023:155) till Kärnkraftsprövningsutredningen, sakfrågor:
- Sakfråga A - Reglering av beredskaps- och planeringszoner.
- Sakfråga B - Överföring av värden för processparametrar.
- Sakfråga C - Beredskapsavgift.
- Sakfråga D - Andra åtgärder.
- Sakfråga E - Konsekvensutredning.

Ett delbetänkande förväntas i augusti månad. Regeringen effektiviserar tillståndsprocesserna för kärnkraft och propositioner med förordningsförändringar har lagts 2026-05-13.

Ordföranden, som är ledamot av expertgruppen informerar om att deluppdraget om beredskap mest handlar om frågor som berör länsstyrelser och andra myndigheter. Ordföranden har i expertgruppen framfört vikten av att kostnader i sammanhanget inte får drabba kommunerna. Vidare framkommer att utredningens särskilde utredare Pernilla Sandgren går tillbaka till SSM den 18 maj.

Beslut

Rapporterna anses mottagna.

---

4. Principiella frågor för KSO.

Styrelsen har den 20/11 2025 behandlat nedanstående principiella ärenden för särskild diskussion.
- Översyn KSO:s riktlinjer från 2021.
- Frågan om nya KSO- medlemmar och formerna för detta.
- Kommunikations- och mediestrategi för KSO (Nuvarande från 2020).

KSO- samordnaren har haft i uppdrag att se över riktlinjerna, inklusive formerna för nya medlemmar i KSO samt kommunikations- och mediestrategin. Ett diskussionsunderlag förelåg vid styrelsemötet den 20/11, som styrelsen diskuterade vid gruppdiskussioner. Presidiet har fått styrelsens uppdrag att återkomma till styrelsen med förslag i de principiella frågorna utifrån framkomna synpunkter i samband med gruppdiskussionerna.

Vid styrelsens sammanträde 2026-03-20 förelåg en områdesvis sammanställning från gruppdiskussionerna. KSO-samordnaren har sammanställt utkast till reviderade beslutsdokument i ovanstående principiella frågor har beretts av presidiet. Samordnaren har i särskilt utskick 2026-05-10 påmint och begärt att få in styrelsens ev. synpunkter på förslagen i enlighet med styrelsens tidigare beslut. Noteras att några synpunkter inte har inkommit. Reviderade utkast till riktlinjer för KSO samt kommunikations- och mediestrategi föreligger vid dagens sammanträde för styrelsens beslut.

Beslut

Styrelsen antar föreliggande förslag till reviderade riktlinjer för Kärnkraftskommunernas Samarbetsorgan, KSO.

Styrelsen antar föreliggande förslag till kommunikations- och mediestrategi för KSO.

---

5. Nytt regeringsuppdrag till Naturvårdsverket för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektiv etablering av ny kärnkraft och medel till förstudier samt kommunala lägesrapporter.

Naturvårdsverket, SNV, har beslutat om förstudiemedel till nio kommuner 2026, varav fyra är KSO:s medlemskommuner. Projekten ska slutredovisas av kommunerna senast den 15/12 2026.

SNV har fått regeringens uppdrag att fördela 20 miljoner kronor per år 2026 - 2030. Det finns sedan den 12/2 nya möjligheter för kommuner att söka bidrag förstudier för etablering av ny kärnkraft.

Förstudierna ska bidra till att skapa förutsättningar för effektiva processer och därmed bidra till att föra kommunen närmare beslut om nyetablering av en kärnteknisk anläggning i kommunen. Kommunerna har en frihet att närmare utforma förstudierna. Kommunerna kan söka bidrag till följande:
- Utveckla en långsiktig plan för kommunens arbete med att skapa förutsättningar för etablering av kärnkraft i kommunen, t. ex. en färdplan.
- Utveckla metoder och arbetssätt vid förberedelser för etablering av kärntekniska anläggningar.

- Utreda kompetensbehov och genomföra åtgärder för att stärka kommunens kompetens inom området och underlätta dialogen med bolag och andra aktörer.
- Utveckla arbetssätt och ta fram utredningar för att kunna bedöma och redovisa en samlad miljö- och omgivningspåverkan av en kärnkraftsetablering inom ramen för den kommunala fysiska planeringen.
- Utveckla former för och bedriva medborgardialog och samverkan med bolag och olika samhällsaktörer.
- Utreda platsers lämplighet i relation till reaktorteknik (exempelvis om vattenkylning krävs) och tillämpningsområde (el/värme/vätgas).

Vid dagens sammanträde lämnar KSO- kommunerna lägesrapporter om sina egna förstudieprojekt 2026.

Nyköpings kommun.

Nyköpings kommuns ansökan föreligger vid sammanträdet

Information lämnas av chefen strategisk planering Johan Palmqvist och projektledare Per Skyllberg. Av Johan Palmqvists rapport framkommer bland annat att fokus i ansökan ligger på kommunens beredskap för etablering av ny kärnkraft. Det handlar om att säkerställa bra processer i ett tidigt skede och även kompetensen i kommunen. För Nyköpings kommun är det också värdefullt att ta del av erfarenheter från de andra kommunerna.

Syftet är att säkerställa kommunens processer och att vi har en kommunal beredskap för att hantera eventuella kommande etableringsförfrågningar samt fysiska förutsättningar vid Studsvik. Målsättning med förstudien är att ta fram:
–En dokumenterad intern arbetsmodell för tidiga etableringsförfrågningar.
–Ett sammanställt planeringsunderlag för Studsviksområdet.
–En genomförd översiktlig omgivningsbedömning kopplad till fysisk planering.
–En identifierad kompetenskarta med prioriterade utvecklingsinsatser.
–En föreslagen struktur för extern samverkan och dialog.
–Slutrapport framtagen och redovisad enligt Naturvårdsverkets villkor.

Viktiga frågor rör boendet under etablering och byggnation av anläggningen samt kompetensfrågor och medborgardialog.

Kommunen har beviljats 1 miljon kronor i bidrag från Naturvårdsverket, SNV. Nyköping sökte inte medel till pilotstudier 2024/25, som de övriga tre KSO- kommunerna. Kommunen deltog dock vid SNV slutmöte den 15/10 025. En stor del av projektarbetet kommer att behöva utföras på konsultbasis. Just nu upphandlas uppdragen. Anbud ska lämnas senast den 26/5. En mindre arbetsgrupp har bildats internt.

Oskarshamns kommun, projektledare Niclas Lundström.

Oskarshamns kommuns ansökan föreligger vid sammanträdet.

Utgångspunkten för arbetet är ”Oskarshamns kärnkraftsinitiativprogram”, som har remissbehandlats internt i kommunen. Programmet omfattar tre områden: plats, samhälle och dialog. Organisationen består av en stabsfunktion med Niclas Lundström som samordnare, en styrgrupp, som är kommunstyrelsens arbetsutskott.

Initiativ Plats
• Ambitionen är att skapa en ”bred” detaljplan som inte låser fast sig vid en lösning
• Detaljplanens omfattning är begränsad till frågor om markens användning
• Under 2026 kommer bl. a följande genomföras:

- Miljökonsekvensbeskrivning
  - Fördjupade artskyddsinventeringar
  - Trafik och bullerutredning

- VA försörjningsutredning
- Samråd enligt Esbokonventionen
- Lokaliseringsutredning hamn
- Planhandläggning
- Samråd vintern 2026/2027, siktet är inställt på att planen har vunnit laga kraft till 2029

Arbetet med detaljplan ÄVRÖ pågår. Kommunen har god dialog med länsstyrelsen Kalmar, som vill att kommunen avgränsar detaljplanen mot kärnteknisk verksamhet. Samråd 2026/27 och fastställelse 2029.

Initiativ Samhälle
• Fokuserar på de ”sekundära” effekterna vid en stor industrisatsning såsom nybyggnation av kärnkraft
• Områden som belyses är befolkningsutveckling, bostadsbehov, infrastruktur, arbetsmarknad, utbildning, vård och omsorg, serviceutbud, etcetera
• Analys av påverkan både under bygg och drifttid
• Proaktivt arbete trots många osäkra parametrar där vi kan försäkra oss om en hållbar samhällsutveckling
• Under 2026 kommer vi att genomföra en kommunalekonomisk utredning av Oskarshamns kommun troligtvis utformad som en scenarioanalys.

Initiativ Dialog
• Bygger på transparens, nyfikenhet och kunskap
• Medborgadialog för 2020-talet som är anpassad för Oskarshamns unika förutsättningar
• Fysisk och digital
• Groupthink
• Föreläsningsserie som bygger på lokal opinionsundersökning
• Barn och unga
• Lokal näringslivsdialog för att synliggöra befintliga och bygga nya leverantörskedjor
• Samhällskontakter
• Aktörer som är intresserade av att bygga
• Myndigheter

Stadsbiblioteket har ett demokratiuppdrag och kommer att arrangera en föreläsningsserie hösten -26.
Kommunen har fortlöpande dialog med olika intressenter och ett frukostmöte har genomförts med näringslivet.

Ordföranden framhåller att när det gäller den tyska statens planerade försäljning av Uniper så är det osäkert hur det påverkar OKG AB. Markägaren Svenska Uniper medverkar i processen och det konstateras att platsens värde ökar om det kan bygga kärnkraft på marken.

<u>Varbergs kommun, samhällsplaneringschef Jeanette Larsson (projektledare Jan Bengtsson).</u>

Varbergs kommun har beviljats 3,5 mnkr av Naturvårdsverket för sex förstudier enligt nedan.

• Ekonomisk konsekvensanalys
En utredning av hur den kommunala ekonomin kan komma att påverkas vid uppförandet av nya SMR-reaktorer.
• Bostad- och infrastrukturlösningar under byggtiden
Studie av hur kommunen kan möta behovet av bostäder och nödvändig infrastruktur under byggtiden.

• Strategi för medborgardialog kopplad till kärnkraftsplaneringen
Utredning hur kommunen kan arbeta med medborgardialog kopplad till kärnkraftsplaneringen.
Föreläsningsserie för kommuninvånare. Genomförande av en publik föreläsningsserie med inbjudna experter.
• Kompetenshöjning för politiker och tjänstepersoner. Genomförande av en grundläggande utbildning om kärnkraft och dess förutsättningar, riktad till förtroendevalda och tjänstepersoner.
• Studiebesök. Genomförande av studiebesök för att inhämta erfarenheter hur lokalsamhällen påverkas vid uppförande och drift.

Förstudiestatus:
1. Ekonomisk konsekvensanalys. Startmöte 19/5
2. Bostad- och infrastrukturlösningar under byggtiden. Startmöte 24/4
3. Strategi för medborgardialog kopplad till kärnkraftsplaneringen. Upphandling pågår
4. Föreläsningsserie för kommuninvånare. Planering pågår
5. Kompetenshöjning för politiker och tjänstepersoner. Upphandling pågår
6. Studiebesök. Planering pågår

Medborgardialogen planeras av den egna kommunikationsenheten. Föreläsningsserie för invånarna planeras till hösten. När det gäller kompetenshöjning så omfattar den grundläggande utbildning om kärnkraft för politiker och tjänstepersoner och studiebesök både till kommunen och andra kommuner. Den ekonomiska konsekvensanalysen omfattar bland annat bostads- och infrastrukturlösningar. Kommunen kommer att använda konsulter, som startar sitt arbete innan sommaren.

KSO- samordnaren ställer en fråga om industrins förmåga till dialog? Av svaret framgår att Videberg Kraft AB inbjuder till dialog med boende via Teams. Kommunen framhåller att det är viktigt att inte bara bjuda in redan frälsta utan alla ska kunna komma till tals. Det betonas också att kommunen vill ha en bra dialog med industrin innan kommunen säger ja. Dessutom påpekas att kommunen har en annan roll i.s.m. etableringen av ny kärnkraft jämfört med bygget av järnvägstunneln i Varberg.

<u>Östhammars kommun, projektledare Pontus Ericsson.</u>

Syftet med förstudien är att identifiera utmaningar och behov inför en potentiell etablering av ny kärnkraft i Östhammars kommun. Kommunen har beviljats 1.7 miljoner i bidrag till förstudien 2026.

<u>Tre delar som har bäring på varandra:</u>

-Kapacitet
Hur byggs en lokal mottagarkapacitet upp?
-Acceptans
Hur säkerställs en långsiktigt hållbar och trygg förankring i lokalsamhället?
-Incitament
Hur utformas en modell som hanterar finansiering och ekonomisk risk för kommunen?

<u>Kapacitet</u>
Områden:
• Kompetensförsörjning
• Infrastruktur och kommunal service
• Säkerhet och beredskap

Acceptans
Områden:
• Medborgardialog
• Politisk referensgrupp
• Informations- och dialogarbete

Incitament

Ny kärnkraft ger begränsade nyttor för lokalsamhället:
”En värdkommun bär kostnader och risk genom anpassning av infrastruktur och tjänster. Samtidigt tillfaller den största delen av nyttan staten i form av ökade skatteintäkter.” Skissa på en modell som hanterar frågor om finansiering och ekonomisk risk hos en värdkommun, utifrån de faktiska kapacitetsbehoven som identifieras i arbetet.

Säkerhet- och beredskap
• Ett utvecklat koncept för kommunal ledning vid kärntekniska kriser
• Det ska ta hänsyn till den ökade komplexitet som uppstår med ytterligare ett kärnkraftverk och därmed två säkerhetszoner i närheten av varandra.

Projektstatusen just nu:
• Tar fram en projektplan
• Upphandlar konsult
• Upphandlar opinionsundersökning
• Planerar studiebesök i Varberg
• Ser över formatet för en politisk referensgrupp.

Slutligen framkommer att KSAU har beslutat om avsiktsförklaring med företaget Kärnfull Next om en förstudie, som är på väg till KS för beslut.

Under sammanträdet görs reflektionen att förstudierna i kommunerna mycket genomförs på likartat sätt.

Jeanette Qvist påtalar vikten av att diskutera hur kommunerna får ut mesta möjliga effekt av förstudieresultaten.

Ordföranden betonar vikten av att förstudierna levererar och att resultaten tas tillvara. Därför bör KSO och medlemskommunerna ta upp frågan till hösten innan Naturvårdsverkets slutmöte. Ett riksdags-seminarium kan eventuellt också övervägas.

Beslut

Styrelsen fastslår vikten av att fortsatt diskutera hur kommunerna kan få ut mesta möjliga effekt av förstudieresultaten. Frågan ska följas upp till hösten innan SNV slutmöte. I sammanhanget kan också ett riksdagsseminarium övervägas.

Lägesrapporterna anses i övrigt mottagna.

_____

7. Fråga om ev. gemensamt studiebesök vid Hinkley Point (HPC), Storbritannien, i.s.m. förstudier om ny kärnkraft!?

M.a.a. förstudierna 2026 - 2030 kring etablering av ny kärnkraft uppkom vid styrelsemötet i Varberg förslag om en gemensam studieresa till Hinkley Point C, som är ett nytt kärnkraftverk under uppbyggnad i Somerset, England. Det är det första i en ny generation kärnkraftverk i Storbritannien. Projektet, som leds av det franska energiföretaget EDF Energy, är det största och mest komplexa byggprojektet i Europa och förväntas försörja cirka 7 % av landets elbehov när det är i drift. 2 reaktorer EPR-typ (tryckvattenreaktorer).

Styrelsens har den 20/3 beslutat följande: Styrelsen anser att förslaget om en gemensam studieresa till Hinkley Point C, Storbritannien, är intressant. Presidiet och samordnaren får i uppdrag att fortsätta planeringen och återkomma med ett förslag till styrelsen.

Vid dagens sammanträde föreligger KSO- samordnarens utkast 1 till program för ett studiebesök vid HPC i England. Samordnarens utkast har skickats ut tidigare till styrelsen för kommunernas överväganden.

Noteras att KSO inte har genomfört någon gemensam studieresa utomlands sedan 2017 då kärntekniska anläggningar i Kanada besöktes. Vid styrelsens gruppdiskussioner i principiella frågor den 20/11–25 framkom förslag om att ordna gemensamma studieresor (grupp 3).

Vid dagens sammanträde diskuteras studieresan. Under diskussionen framkommer följande:
- programmet för studieresan är bra,
- osäker tid inför och efter valet för de förtroendevalda,
- förordas att resan för en större grupp, inkl. förtroendevalda senareläggs till våren 2027.

Niclas Lundström informerar om att Oskarshamns kommun i sin ansökan har med kostnader för kompetens-utveckling och tagit höjd för en studieresa i år.

Under sammanträdet framkommer också förslag om att en studieresa kan genomföras för en mindre grupp med tjänstepersoner från KSO- kommunerna. Resan genomförs därmed som ett förberedande besök för att rekognosera inför studieresan 2027.

Studieresorna förutsätts finansieras med tilldelade medel till förstudier för ny kärnkraft.

Beslut

Studieresan för en större grupp senareläggs till våren 2027.

En studieresa för en mindre grupp med tjänstepersoner kan genomföras 2026.

Studieresorna förutsätts finansieras med tilldelade medel till förstudier för ny kärnkraft.

Studieresorna genomförs i KSO:s regi och samordnaren får i uppdrag att planera studieresorna.

8. Kärnkraftssamordnarens delrapport 5 – Anmälan av KSO:s inspel till samordnaren.

Kärnkraftssamordnaren har i sin femte delrapport till regeringen redovisat rekommendationer avseende kompetensförsörjning för ny kärnkraft. Delrapporten har delgetts styrelsen för kännedom i s m april månads KSO- nyhetsbrev.

KSO- samordnaren har delgett styrelsen sina egna funderingar ur ett kommunalt/KSO- perspektiv, som sammanställts och skickats till Kärnkraftssamordnaren 2026-05-11. Kärnkraftssamordnarens svar: ”Ambitionen är absolut inkludera kommunala aspekter från start i det fortsatta arbetet. Dock har regeringen ännu inte svarat hur man vill gå vidare med förslagen om kompetensförsörjning.”

KSO:s synpunkter har även delgivits: SSM, SNV, länsstyrelsen Halland samordnare och SKR.

Beslut

KSO:s synpunkter/inspel till Kärnkraftssamordnaren godkänns och anses mottaget.

---

9. Omvärldsbevakning/Europanätverket GMF.

a) Rapport från GMF- rapportören Fabian Sjöberg. Deltar inte. Ingen rapport.

b) Senarelagt extraordinärt årsmöte med GMF. På grund av formella skäl i Spanien måste GMF genomföra ett extraordinärt årsmöte. Mötet skulle ha genomförts virtuellt den 11 maj, kl. 17.00.

Församlingen sammankallas som en del av en formell administrativ uppdatering av föreningens styrningsregister med det spanska inrikesministeriet. Detta steg är nödvändigt för att säkerställa att presidiets sammansättning återspeglas korrekt i det officiella registret, inklusive för praktiska frågor som att erhålla och hantera föreningens digitala certifikat. Detta är ett standardiserat administrativt steg, en enkel legaliseringsprocess för att anpassa de formella registren till GMF:s nuvarande funktion. KSO- samordnaren avser att delta.

c) Påminnelse om nästa ordinarie GMF-generalförsamling och möte den 13 - 15 oktober i Bryssel, Dessel och Beveren.

Då ges också en möjlighet att reflektera över utvecklingen av kärnkraftslandskapet och överväga potentiella uppdateringar av GMF:s stadgar, för att säkerställa att de fortsatt återspeglar GMF:s nuvarande sammanhang och behov.

Beslut

Rapporterna anses mottagna.

---

10. Rapport från SSM:s Kunskapshöjande möte för att främja kunskap och dialog kring tillståndsprövning av ny kärnkraft den 11/5 e m.

KSO- samordnaren deltog i mötet på distans. SSM:s presentation vid mötet föreligger vid dagens sammanträde.

Mötet var till för de aktörer som SSM kommer att samråda med i processerna kring ny kärnkraft. Myndigheten framhåller vikten av en gemensam kunskapsbas.

Vid en inkommen ansökan prövar SSM: tekniken, platsen och organisationen. SSM framhåller att myndigheten inte har någon uppfattning i frågan om det ska byggas ny kärnkraft.

Regeringen har lagt flera förslag om nya och förändrade lagar under sommaren -26. Detta medför att SSM:s föreskrifter måste anpassas enligt nedan.

- Ändamålsenlig prövning.
- Lag om regeringens godkännande.
- Möjliga platser längs kusten. Tidigare förbud tas bort.
- Ändamålsenliga säkerhets- och strålskyddskrav vid utvinning och bearbetning av kärnämne.
- Kärnämneskontroll.

Andra lagar som påverkas av dessa processer är: PBL, Arbetsmiljölagen och Elsäkerhetslagen.

Beslut

Rapporten anses mottagen.

---

11. Externt föredrag den 25/9 och KSO styrelsemöte i Nyköping den 11/11 - 13/11.

---

a) Styrelsemötet den 25/9. Externt föredrag av Petra Engman, länsstyrelsen Halland, angående länsstyrelsernas uppdrag rörande ny kärnkraft och stöd till berörda kommuner.

Ordföranden framhåller att Oskarshamns kommun erfarenhet är att länsstyrelsen är medskapande i sitt sätt att arbeta.

b) 11/11 - 13/11 Nyköping.

Mötet är endast avsett för KSO- styrelsen. Ett första utkast till program föreligger.

Beslut.

Styrelsen anser att programutkastet är bra och att planeringen av styrelsemötet ska fortsätta utifrån förslaget.

---

12. Rapport med reflektioner från Östhammars (Slutförvarsorganisationens) studieresa till Teerijoki och Olkiluoto kärnkraftverk och slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall 20/4-22/4 2026.

Vid dagens sammanträde lämnar Lennart Owenius en rapport från slutförvarsorganisationens studieresa 20/4-22/4 2026 till Eurajoki och Olkiluoto kärnkraftverk samt slutförvaret för låg- och medelaktivt avfall. Lennart framhåller att man i Finland har kommit långt med byggandet slutförvaret för använt kärnbränsle. Den så kallade KBS 3-metoden används både i Finland och Sverige. Vidare framkommer att det har förekommit vissa problem och förseningar i samband med byggandet av det nya reaktorbygget EPR- reaktorn, Olkiluoto 3. Cirka 500 - 650 personer arbetat på halvön, varav cirka 150 i den operativa driften.

Den finska strålsäkerhetsmyndigheten STUK har utfärdat ett drifttillstånd för slutförvaret för lågaktivt radioaktivt avfall och detta tillstånd gäller fram till år 2095.

Anläggningen ska drivas av kärnkraftsbolaget Teollisuuden Voima Oy (TVO). Det mycket lågaktiva avfallet bedöms inte vara skadligt för människor eller miljö. Det rör sig om sådant som skyddsplast, skyddskläder och annat material som använts vid revision och underhållsstopp på kärnkraftverket. Avfallstypen skiljer sig tydligt från högaktivt kärnbränsle och kräver inte samma tekniska barriärer eller djupa bergförvar. Hittills har mycket lågaktivt avfall hanterats i Olkiluotos befintliga VLJ-förvar, som togs i drift 1992.Förvaret består av två bergrumssilos, en förbindelsehall och tillhörande hjälputrymmen, anlagda på 60–100 meters djup i urberget.

Den nya anläggningen placeras i närheten av bergförvaret och får en total volym på cirka 45 200 kubikmeter. Av detta får upp till 10 000 kubikmeter utgöras av radioaktivt avfall. Avfallet ska sorteras efter typ, förpackas och täckas med jordlager i ett markförvar. Själva driften av anläggningen inleds tidigast 2028.

Parallellt med detta närmar sig Finland nästa steg när det gäller använt kärnbränsle och är nära klartecken till det djupa slutförvaret ONKALO. Där ska använt kärnbränsle kapslas in i kopparkapslar, omges av bentonitlera och placeras i kristallint berg på 400–430 meters djup. Finland har i dag fem kärnkraftsreaktorer i drift och de står för ungefär en tredjedel av landets elproduktion. Samtidigt pågår i Finland diskussioner kring SMR, små modulära reaktorer, för el- och värmeproduktion.

TVO äger de tre kärnkraftverken som finns på Olkiluoto halvön. Olkiluoto 1 togs i kommersiellt bruk år 1979 och Olkiluoto 2 år 1982. Olkiluoto 1 och 2 är kokarvattenreaktorer. Båda anläggningarna har en nettoeleffekt på 890 MWe. I juni 2005 började byggnationen av den tredje kraftverksenheten på Olkiluoto halvön. I början av 2016 ansökte TVO om drifttillstånd hos Finlands regering. Tillståndet beviljades i februari 2019. Anläggningen togs i kommersiell drift i april 2023. Olkiluoto 3 är en tryckvattenreaktor.

Teerijoki kommun har 9 000 invånare. Kommunen har god ekonomi och den lägsta kommunalskatten i Finland. Vid sammanträdet föreligger också de presentationer som de finska värdarna visade under besöket och av dessa framgår bland annat nedanstående.

<u>Varför är Eurajoki kommun för kärnkraft?</u>
- Välfungerande kraftverk och hög säkerhetskultur i Olkiluoto
- Människor var vana vid kärnkraft.
- Aktiv och öppen dialog mellan kommunen och TVO, sedan 1970-talet
- TVO och Posivas huvudpolicy är ovillkorlig transparens vilket har utvecklat nödvändigt förtroende och tillit
- Möjligheter till fler jobb ja skatter
- Möjlighet att bygga kommunens varumärke ”Den mest elektrifierade kommunen”.

Viktigt för kommunen
• Säkerhet är den viktigaste faktorn av alla
• Kommunen har vetorätt vid principbeslut• Roller och ansvar måste vara tydliga
• STUK är en högt värderad oberoende tillsynsmyndighet
• Aktiv kommunikation. Aktiv och öppen dialog mellan kommunen, TVO och Posiva
• TVO och Posiva betalar fastighetsskatt till kommunen. Stabil intäkt till kommunen, som möjliggör långsiktig planering
• Anställda betalar inkomstskatt till kommunen.
• Affärsmöjligheter för lokala företag
• Nya jobb, många lokala människor arbetar på platsen
• TVO och Posiva sponsrar lokala organisationer.

13. Övriga frågor.

a) Tjernobylkatastrofen för 40 år sedan.

”I är det 40 år sedan katastrofen i Tjernobyl och nya vittnen träder nu fram. I Sverige börjar allt med att larmet går på Forsmarks kärnkraftverk för förhöjd radioaktiv strålning. Snart står det klart att utsläppet inte kommer från Sverige, utan från ett kärnkraftshaveri i Tjernobyl två dagar tidigare. Vittnena berättar om de dramatiska första dygnen, i Ukraina och i Sverige - och de långvariga konsekvenserna av världens värsta kärnkraftsolycka.”
Se SVT-dokumentären. /SVT Play ”Tjernobyl-dagarna som skakade Sverige”.

Vid sammanträdet föreligger KSO:s reserapport från en gemensam studieresa till Ukraina 3 - 4 september 2009. Ordföranden konstaterar att SVT-serien om Tjernobylolyckan är mycket intressant.

Lennart Owenius, som var brandman när olyckan inträffade, framhåller att det inledningsvis uppfattades som att strålningen som uppmättes i Uppland kom från Forsmarksverket och räddningstjänsten fick också ett larm om en olycka vid kärnkraftverket. Lennart framhåller också att det idag finns ett helt annat säkerhetstänk än på den tiden.

b) Sv. Miljöinstitutet, IVL, om ny projektansökan till Energimyndigheten, projektet FutNuc.
Projektet kommer att undersöka kärnkraftens roll i Sveriges energiomställning ur ett kostnadsoptimerings alt. perspektiv när nya elbehov av olika slag ansluts till elsystemet. Projektet kommer också att inkludera andra aspekter såsom miljömässiga och socioekonomiska aspekter, såsom social acceptans. KSO har tidigare ställt sig positiv till att vara diskussionspartner i projektet och ingå i referensgruppen i.s.m. ett annat projekt om vätgas och kärnkraft, som inte beviljades av myndigheten. KSO- samordnaren har meddelat IVL att KSO kan tänka sig att även i detta projekt ingå i en referensgrupp.

c) Påminnelse om inbjudan till CET- konferensen i Oskarshamn den 29/9-1/10 (tekniskt besök OKG/SKB den 1/10). Converging Energy Technologies/Framtidens europeiska energisystem.

Niclas Lundström informerar om att Naturvårdsverket inte genomför något seminarium för förstudiekommunerna i Oskarshamn. Däremot uppmanar myndigheten kommunerna att delta.

Beslut

Rapporterna anses mottagna.

14. Externt föredrag Lena Odeberg, Naturvårdsverket (SNV), rörande regeringsuppdraget till SNV för att underlätta kommuners planering och arbetssätt med tillståndsprocesser för effektiv etablering av ny kärnkraft.

Vid dagens sammanträde medverkar Lena Odeberg, SNV samhällsplaneringsenhet. Enheten har fördelat bidragen 2024/25 och 2026. Bidrag får ges till sådana förstudier som bidrar till att utveckla arbetssätt för en koordinerad process som möjliggör effektiva plan- och tillståndsprocesser för etablering av kärntekniska anläggningar.

Med syfte att öka kompetensen bland kommuner om effektiva processer för etablering av ny kärnkraft ska Naturvårdsverket tillgängliggöra resultat från förstudierna samt arrangera ett årligt återkommande evenemang för att sprida kunskap om till exempel metoder för effektiv kommunikation och framdrift samt samordning mellan olika processer. Naturvårdsverket ska också lämna förslag som kan öka bidragets samhällsekonomiska effektivitet. Uppdraget ska redovisas årligen till Regeringskansliet senast den 15 februari fram till 2030.

Myndigheten har tilldelats 20 miljoner kronor årligen fram till 2030. Avsikten är att projekten Till mer långsiktigt arbete. Ska även kunna jobba mer långsiktigt i projekten i kommande beslut. Nio kommuner har beviljats förstudiemedel 2026, varav Nyköping och Söderhamn är nya jämfört med pilotomgången 2024/25.

Vad gäller KSO- kommunernas ansökningar hänvisas till kommunernas lägesrapporter i punkt 5 i detta protokoll. När det gäller övriga kommuner framkommer att Svalövs kommun inte har något nytt på gång så SNV har minskat bidraget.

Fokus är medborgardialog och kommunal organisation. Söderhamns kommuns fokus ligger på energisymbiosen vid platsen Vallavik gällande offshorevindkraft, vätgas och SMR. Valdemarsviks kommun har en bred ansökan, som innehåller kommunikation och dialog med både företag och invånare, organisation, krisberedskap samt säkerhetsskydd.

SNV har en ny organisation där projektledning flyttats till enheten ”Cirkulära flöden och kärnkraft”. Myndigheten planerar en konferens i Stockholm för erfarenhetsutbyte mellan kommuner och myndigheter. Kommunernas redovisningar ska vara inlämnade senast den 15/12, Sista dag för att upparbeta bidraget är 31/3 2027. SNV slutkonferens genomförs 2027 då myndigheten slutrapport har lämnats till regeringen den 15/2 2027. Ny utlysning sker 2027.

15. Avslutning

Ett särskilt tack riktas till Lena Odeberg, Naturvårdsverket för värdefull medverkan vid styrelsemötet.

Avslutningsvis tackar ordföranden styrelsen för ett bra möte och avslutar sammanträdet.

KÄRNKRAFTSKOMMUNERNAS SAMARBETSORGAN

Andreas Erlandsson
Ordförande

Ted Lindquist
Samordnare/Gen.sekr. / e.u